Lietas arhīva Nr. A42-00398-19/26
ECLI:LV:ADRJRIT:2019:0425.A420190818.3.S

ADMINISTRATĪVĀ RAJONA TIESA
RĪGAS TIESU NAMS

S P R I E D U
LATVIJAS TAUTAS VĀRDĀ

Rīgā 2019. gada 25. aprīlī

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnesis Romāns Dončenko,

piedaloties pieteicējam /pers. A/ un viņa pilnvarotajai pārstāvei /pers. E/,
atbildētājas Rīgas pilsētas pašvaldības pusē pieaicinātās iestādes – Rīgas domes – pārstāvei /pers. F/,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. A/ pieteikumu par Rīgas domes 2018. gada 10. aprīļa lēmuma Nr. 2?30/RD?18?106?ap atcelšanu daļā par 2018. gadam aprēķināto nekustamā īpašuma nodokli 216,87 *euro* apmērā.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicējs /pers. A/ 2017. gada 16. oktobrī ieguva īpašuma tiesības uz dzīvokļa īpašumu /adrese/ (turpmāk – dzīvoklis). Šajā dzīvoklī dzīvoja un bija deklarēta tā agrākā īpašniece /pers. H/, kura 2017. gada 29. decembrī nomira. Pieteicējs līdz tam bija deklarēts citā adresē, un dzīvokli kā savu dzīvesvietu viņš deklarēja 2018. gada 5. janvārī.

[2] Ar Rīgas domes Pašvaldības ieņēmumu pārvaldes (turpmāk − pārvalde) 2018. gada 8. februāra maksāšanas paziņojumu par nekustamā īpašuma nodokli 2018. gadam Nr. PIPN?18-20355-mp/PIP-18-203296-AL/5-7 (turpmāk – maksāšanas paziņojums) (*lietas 10. lapa*) pieteicējam paziņots nekustamā īpašuma nodokļa (turpmāk − NĪN) aprēķins 2018. gadam, tostarp par dzīvokli 250,23 *euro,* piemērojot NĪN likmi 1,5 % apmērā no kadastrālās vērtības.

Nepiekrītot 1,5 % likmes piemērošanai NĪN aprēķinā dzīvoklim, pieteicējs apstrīdēja maksāšanas paziņojumu pārvaldē un lūdza pārrēķināt NĪN attiecīgajā daļā.

[3] Ar pārvaldes 2018. gada 7. marta lēmumu Nr. PIP-18-3600-ap maksāšanas paziņojums tika atstāts negrozīts. Lēmums pieņemts, pamatojoties uz to, ka 2018. gada 1. janvārī dzīvoklī nebija deklarēta neviena persona, tādējādi NĪN aprēķinā par dzīvokli pamatoti tikusi piemērota 1,5 % likme.

Nepiekrītot minētajam lēmumam, pieteicējs to apstrīdēja Rīgas domes priekšsēdētājam.

[4] Ar Rīgas domes priekšsēdētāja p.i. 2018. gada 10. aprīļa lēmumu Nr. 2?30/RD?18?106-ap (turpmāk arī – Lēmums) tika nolemts atstāt negrozītu pārvaldes 2018. gada 7. marta lēmumu Nr. PIP?18?3600?ap.

[5] Pieteicējs vērsās tiesā ar pieteikumu par Lēmuma atcelšanu daļā par NĪN aprēķinā piemēroto 1,5 % likmi.

Pieteikuma pamatojumā norādīts turpmāk minētais. Dzīvoklī deklarētā persona mirusi 2017. gada 29. decembrī, bet viņas miršanas apliecība tika izsniegta 2018. gada 2. janvārī. Pieteicēja ieskatā ziņas par personas nāvi tiek reģistrētas Iedzīvotāju reģistrā līdz ar miršanas apliecības izsniegšanu. Tādēļ nav pamatots domes viedoklis, ka 2018. gada 1. janvārī dzīvoklī nav bijusi deklarēta neviena persona. Pieteicējs 2018. gada 1. janvārī pārliecinājies, ka dzīvoklī ir deklarēta /pers. H/. Pieteicējs deklarējis savu dzīvesvietu dzīvoklī pēc /pers. H/ bērēm, 2018. gada 5. janvārī. Līdz ar to dzīvoklim nepamatoti tika piemērota NĪN likme 1,5 % apmērā no dzīvokļa kadastrālās vērtības.

[6] Rīgas dome rakstveida paskaidrojumos pieteikumu neatzīst, atsaucoties uz Lēmumā minētajiem argumentiem.

[7] Tiesas sēdē pieteicēja puse uzturēja pieteikumā ietverto prasījumu, bet atbildētājas puse to neatzina.

[8] Pieteicējs tiesas sēdē sniedza paskaidrojumu par faktiskajiem apstākļiem. Norādīja, ka /pers. H/ dažas dienas pirms miršanas bija pārcēlusies uz veco ļaužu pansionātu. Par viņas nāvi pieteicējam paziņojuši pansionāta darbinieki tajā pašā dienā. Pieteicējs ētisku apsvērumu dēļ dzīvokli kā savu dzīvesvietu nolēmis deklarēt tikai pēc /pers. H/ miršanas apliecības saņemšanas – viņas miršanas fakta oficiāla apstiprinājuma.

Motīvu daļa

[9] Noklausoties lietas dalībnieku paskaidrojumus, izvērtējot lietas apstākļus un lietā esošos pierādījumus, tiesa secina, ka pieteikums ir noraidāms.

[10] Likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" 3. panta pirmā daļa noteic, ka NĪN likmi vai likmes no 0,2 līdz 3 % no nekustamā īpašuma kadastrālās vērtības nosaka pašvaldība savos saistošajos noteikumos, kurus tā publicē līdz pirmstaksācijas gada 1. novembrim.

Saskaņā ar norādīto Rīgas dome 2015. gada 9. jūnijā ir izdevusi Rīgas domes saistošos noteikumus Nr. 148 „Par nekustamā īpašuma nodokli" (turpmāk – saistošie noteikumi Nr. 148), kas cita starpā nosaka kārtību, kādā Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā piemēro NĪN likmes.

Atbilstoši saistošo noteikumu Nr. 148 3.1.1. apakšpunktā noteiktajam NĪN likmes – 0,2 % no kadastrālās vērtības, kas nepārsniedz 57 000 *euro*, 0,4 % no kadastrālās vērtības daļas, kas pārsniedz 57 000 *euro*, bet nepārsniedz 107 000 *euro*, un 0,6 % no kadastrālās vērtības daļas, kas pārsniedz 107 000 *euro* – fiziskajām personām piemēro dzīvokļa īpašuma sastāvā esošai ēkas daļai, kuras lietošanas veids ir dzīvošana, un šai daļai piekrītošajai koplietošanas telpu platībai un viena dzīvokļa mājām, ja šie NĪN objekti netiek izmantoti saimnieciskās darbības veikšanai, izņemot valsts, pašvaldības un pašvaldības kapitālsabiedrību īpašumā vai valdījumā esošos objektus, ja objektā taksācijas gada 1. janvārī plkst. 0.00 dzīvesvieta ir deklarēta vismaz vienai personai, kas ir Latvijas pilsonis vai Latvijas nepilsonis, citas Eiropas Savienības dalībvalsts, Eiropas Ekonomikas zonas valsts vai Šveices Konfederācijas pilsonis vai persona, kas ir saņēmusi pastāvīgās uzturēšanās atļauju Latvijas Republikā, šo saistošo noteikumu 3.1. punktā noteiktajā kārtībā. Pārējos gadījumos piemēro NĪN likmi 1,5 % apmērā no objekta kadastrālās vērtības.

[11] No minētās tiesību normas izriet, ka viens no obligātajiem nosacījumiem pazeminātās NĪN likmes piemērošanai ir, ja objektā taksācijas gada 1. janvārī plkst. 0.00 dzīvesvieta ir deklarēta vismaz vienai personai.

[12] Lietā ir izšķirams strīds, vai Rīgas dome, balstoties uz minēto tiesību normu, pamatoti nav piemērojusi dzīvoklim pazemināto NĪN likmi, ņemot vērā pieteicēja minētos apstākļus.

[13] Pieteicējs norādījis, ka 2018. gada 1. janvārī plkst. 21.00 bija ieskatījies tīmekļa vietnē www.latvija.lv pieejamajā datu bāzē un pārliecinājies, ka dzīvoklī joprojām ir reģistrēta deklarētā dzīvesvieta /pers. H/.

Savukārt iestāde norādījusi, ka maksāšanas paziņojuma sastādīšanas brīdī saskaņā ar Rīgas domes Vienotās informācijas sistēmā (kas savietota ar Iedzīvotāju reģistru) pieejamo informāciju 2018. gada 1. janvārī dzīvoklī nevienai personai nav bijusi deklarēta dzīvesvieta.

[14] Saskaņā ar Iedzīvotāju reģistra likuma 16. panta pirmo daļu Ministru kabinets nosaka Iedzīvotāju reģistrā iekļauto ziņu aktualizēšanas kārtību. Uz šīs normas pamata Ministru kabinets 2011. gada 15. februārī ir izdevis noteikumus Nr. 131 „Iedzīvotāju reģistrā iekļauto ziņu aktualizēšanas kārtība". Saskaņā ar šo noteikumu 6.2. punktu ziņas par miršanas reģistrāciju Iedzīvotāju reģistram sniedz dzimtsarakstu nodaļa.

Ir pašsaprotami, ka pēc personas miršanas Iedzīvotāju reģistrā iekļautās ziņas par deklarētās dzīvesvietas adresi var tikt grozītas tikai pēc tam, kad ir veikta ziņu reģistrēšana par personas miršanu. Tādējādi tas var notikt, kad ziņas par personas miršanu Iedzīvotāju reģistram iesniegusi dzimtsarakstu nodaļa.

[15] Tiesvedības laikā tiesa lūdza Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldi sniegt ziņas par vairākiem apstākļiem saistībā ar datu par /pers. H/ aktualizāciju Iedzīvotāju reģistrā. Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde savā atbildē, kas tiesā saņemta 2019. gada 21. martā (*lietas 58. lapa*), norādīja, ziņas par /pers. H/ miršanas datumu tika aktualizētas Iedzīvotāju reģistrā 2018. gada 2. janvārī, izmantojot tiešsaistes datu pārraidi ar Civilstāvokļa aktu reģistrācijas informācijas sistēmu, kurā Rīgas dome 2018. gada 2. janvārī minētās ziņas iekļāvusi, sastādot miršanas reģistra ierakstu. Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde savā atbildē arī norādījusi, ka elektroniskā pakalpojuma „Dzīvesvietas deklarācijas iesniegšana" darbība portālā www.latvija.lv ir bijusi apturēta laika periodā no 2017. gada 31. decembra plkst. 23.50 līdz 2018. gada 2. janvāra plkst. 00.00.

[16] Pēc būtības pieteicējs uzskata, ka mirušas personas dzīvesvietas reģistrācija zaudē spēku ar miršanas apliecības izdošanas brīdi.

Tiesa tam nepiekrīt turpmāk minēto apsvērumu dēļ.

Dzīvesvietas deklarēšanas likums nosaka pienākumu Latvijas Republikā dzīvojošajām personām deklarēt dzīvesvietu (šā likuma 2. pants).

Iespēju uzņemties noteiktu pienākumu personai rada tiesībspēja. Tiesībspēja beidzas ar cilvēka nāvi (*sk. Balodis R. Ievads civiltiesībās. – Rīga: Zvaigzne ABC, 2007, 75. lpp.*).

Līdz ar to, ar cilvēka nāvi izbeidzoties viņa tiesībspējai, nav pamata runāt arī par dzīvesvietas deklarēšanas pienākuma turpināšanos. Tādēļ faktam, ka /pers. H/ miršanas apliecība brīdī, ar kuru tiek saistīts NĪN maksāšanas pienākums par attiecīgo gadu – 2018. gada 1. janvārī, vēl nebija izsniegta, nav tiesiskas nozīmes, jo dzīvošanu un attiecīgi dzīvesvietas reģistrācijas pienākumu nekustamajā īpašumā pārtrauc personas nāves iestāšanās, nevis miršanas apliecības izsniegšana un ziņu aktualizēšana Iedzīvotāju reģistrā. Tāpat šajā kontekstā nav tiesiskas nozīmes arī Iedzīvotāju reģistra likuma 14. pantā noteiktajam, ka personas nāves gadījumā Iedzīvotāju reģistrā iekļautās ziņas par šo personu tiek saglabātas.

[17] Ievērojot iepriekš minēto, tiesa secina, ka ir kļūdains pieteicēja viedoklis, ka 2018. gada 1. janvārī plkst. 0.00 /pers. H/ joprojām bijusi deklarēta dzīvoklī. /pers. H/ nevarēja būt deklarēta, jo uz to brīdī jau bija mirusi, kaut arī vēl pēc 2018. gada 1. janvāra plkst. 0.00 ziņas par /pers. H/ deklarēto dzīvesvietu joprojām bija pieejamas tā iemesla dēļ, ka tās vēl nebija aktualizētas.

Būtībā tas arī izskaidro faktu, ka 2018. gada 1. janvāra plkst. 21.00, kad pieteicējs, pēc viņa teiktā, konstatēja, ka dzīvoklī dzīvesvieta joprojām deklarēta /pers. H/, bet pārvalde, sagatavojot maksāšanas paziņojumu 2018. gada 8. februārī, konstatēja, ka 2018. gada 1. janvāra plkst. 0.00 dzīvoklī neviena persona nebija deklarēta.

[18] Ievērojot iepriekš minēto, tiesa uzskata, ka pieteicējam nebija pamata paļauties, ka dzīvesvietas reģistrācijas fakts tiks uzskatīts par spēkā esošu uz laika periodu pēc /pers. H/ nāves, konkrētajā gadījumā – uz 2018. gada 1. janvāra plkst. 0.00, tikai tā iemesla dēļ, ka vēl netika izsniegta miršanas apliecība – kompetentās iestādes izsniegts apliecinājums personas miršanas fakta reģistrācijai.

[19] Tiesa norāda arī, ka saistošo noteikumu Nr. 148 3.1. punkta normas mērķis, par ko liecina šīs normas vārdiskā izteiksme, ir tāds, lai samazinātās nodokļa likmes tiktu piemērotas tikai par tām telpām, kas tiek izmantotas dzīvošanai.

Izskatāmajā lietā nav strīda par to, ka konkrētā brīdī – 2018. gada 1. janvāra plkst. 0.00, kas uzskatāms par taksācijas gada sākumu, – neviena persona dzīvoklī nedzīvoja. /pers. H/ bija mirusi, bet pieteicējs, kā pats norādīja tiesas sēdē, interpretējot viņas dzīves laikā pausto vēlmi, vismaz līdz viņas bērēm nekādas darbības saistībā ar dzīvokļa īpašumu neveica.

[20] Ir saprotams, ka pieteicējs nevarēja iepriekš paredzēt, ka viņa dzīvoklī dzīvojošā un vienīgā deklarētā persona mirs īsi pirms jaunā taksācijas gada sākuma. Tomēr jānorāda, ka normatīvie akti nodokļu jomā ir strikti. Tā kā nodokļu maksāšana skar valsts vai pašvaldības budžeta un valsts

atbalsta jautājumus, izņēmumi un atvieglojumi nodokļu maksāšanā iestājas tikai likumā paredzētajos gadījumos un ir tulkojami šauri (*sk. Senāta 2012. gada 17. decembra sprieduma lietā Nr. SKA-193/2012 19. punktu*).

Kā noskaidrojusi tiesa, pieteicējs /pers. H/ miršanas dienā uzzinājis par šo faktu. Līdz ar to, zinot tiesiskos apstākļus saistībā ar pazeminātās NĪN likmes piemērošanu (tiesa prezumē, ka pieteicējam kā nekustamā īpašuma īpašniekam tas nevarēja nebūt zināms), pieteicēja rīcībā bija vismaz divas dienas laika, lai rastu atbilstošu risinājumu šai situācijai, ka viņam piederošajā dzīvoklī neviena persona nav reģistrēta.

Pieteicējs nav norādījis uz tādiem apstākļiem, kas viņam objektīvi būtu lieguši iespēju rast piemērotu risinājumu. Līdz 2017. gada 31. decembra plkst. 23.50 (kad sākās elektroniskā pakalpojuma „Dzīvesvietas deklarācijas iesniegšana" portālā www.latvija.lv darbības pārtraukums) to bija iespējams izdarīt pieteicējam pašam vai kādai citai personai saskaņā ar pieteicēja kā dzīvokļa īpašnieka atļauju.

Ir cilvēciski saprotams, ka visu iepriekš minēto notikumu gaismā pieteicējam tas varēja nešķist prioritāri, taču, kā jau iepriekš norādīts, objektīvu šķēršļu tam nebija.

[21] Ņemot vērā visu iepriekš secināto, tiesa atzīst, ka Lēmums ir tiesisks, bet pieteicēja pieteikums ir jānoraida.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 251. panta sesto daļu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

noraidīt /pers. A/ pieteikumu par Rīgas domes 2018. gada 10. aprīļa lēmuma Nr. 2?30/RD?18?106 ap atcelšanu daļā par 2018. gadam aprēķināto nekustamā īpašuma nodokli 216,87 *euro* apmērā.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnesis R. Dončenko